

Végezhető-e pénzváltási tevékenység kizárólag valutaváltó automata útján?

Kérelmező állásfoglalás iránti kérelmet nyújtott be a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez (**Felügyelet**) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (**Hpt.**) 235. § (1) bekezdés a) és e) pontjainak felhatalmazása alapján alkotott, a pénzváltási tevékenységről szóló, 297/2001. (XII.27.) Korm. rendelet (**Korm. rendelet**) egyes rendelkezéseinek értelmezése vonatkozásában.

I. TÉNYÁLLÁS

Kérelmező felvetette annak lehetőségét, hogy a pénzváltó kizárólag valutaváltó automatakat telepítése, fenntartása, működtetése útján végezné pénzváltási tevékenységét valamely hitelintézettel kötött külön megállapodás alapján, a Korm. rendelet 10. § (6) és (7) bekezdése alapján.

II. A JOGKÉRDÉS

- 2.1 Nyílik-e jogi lehetőség arra, hogy a pénzváltó kizárólag valutaváltó automatakat működtessen élő munkaerő, azaz a helyszínen állandóan jelen lévő valutapénztáros nélkül?
- 2.2 Előbbi kérdés felveti mind az üzlethelyiség szükségességének (a tevékenység megkezdését lehetővé tévő felügyeleti engedély kiadása érdekében, a Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés a) pontja alapján), mind az üzlethelyiség jelentésének értelmezése kérdését. Elképzelhető-e olyan megoldás, hogy egy külön erre a célra kialakított helyiségben kerül sor a valutaváltó automata elhelyezésére, kamerákkal lefedve annak környezetét (sok automatában beépített kamera is van)? A valutaváltó automata maga ellenőrzi a készpénz eredetiségét (UV-fény), illetve csak a meghatározott összeghatárig (Korm. rendelet 10. § (7) bekezdés) engedi a műveletek lebonyolítását. A valutaváltó automata szakszerű karbantartására és a valutatartalék pótlására, illetve minden egyéb feltétel rendelkezésre bocsátására a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján sor kerül.

III. A KÉRELMEZŐ ÁLLÁSPONTJA

A Hpt. 3. § (2) bekezdés a) pontjában szereplő pénzváltási tevékenység a Hpt. 235. § (1) bekezdés a) és e) pontjainak felhatalmazása alapján megszületett Korm. rendeletben foglalt részletes szabályok alapján végezhető. A Korm. rendelet 10-14. §-ai szabályozzák elsődlegesen, hogy melyek azok a személyi és tárgyi feltételek, amelyek a pénzváltási tevékenység végzéséhez szükségesek. Ennek körében, a Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés a) pontja kimondja, hogy „a pénzváltási tevékenység végzésére alkalmas üzlethelyiség” megléte is egyike a szükséges feltételeknek. A Korm. rendelet 5. § c) pontja a tevékenység engedélyezése iránti kérelem kötelező mellékletei között említi „a valutapénztáros és valuta-ügyintézői képzés elvégzését tanúsító államilag elismert bizonyítványt”, mely a Kérelmező értelmezése szerint – a fent hivatkozott 10. § (1) bekezdés a) pontjának rendelkezése mellett – azt a működési modellt veszi általánosnak, hogy a pénzváltó üzlethelyiségben és élő munkaerő – tevékenysége lényegének értelmében valutapénztáros – alkalmazásával, annak állandó helyszíni jelenlétével üzemel és működik. Ezen modellt erősítik azok a további – az

ügyfelekre, tágabb értelemben véve a pénzügyi intézményrendszerre és a makrogazdaságra nézve is elsődleges – garanciális műszaki feltételek, amelyek a valuta biztonságos tárolására (Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés b) pont), ellenőrzésére (Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés cb) pont), illetve az üzlethelyiség biztonságának szavatolására (Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés g) pontja, illetve 11. §-a) vonatkoznak. A fentiek szerint a tevékenység végzésének feltétele alkalmas üzlethelyiség megléte, amelynek már a felügyeleti engedély iránti kérelem benyújtását megelőzően rendelkezésre kell állnia, a Korm. rendelet 10. § (2) bekezdése szerint. A pénzváltó a tevékenységét – az egyébként üzlethelyiséggel rendelkező pénzváltó – a Korm. rendelet 13. § (2) bekezdése alapján csak ideiglenes jelleggel és a Felügyelet engedélye alapján végezheti üzlethelyiségen kívül.

A Korm. rendelet 10. § (6) és (7) bekezdése szerint – felügyeleti bejelentés alapján – ún. valutaváltó automata használata megengedett, lehetséges. Valutaváltó automata per definitionem azt jelenti, hogy annak működése automatikus, az külön személyzetet, állandó jelleggel mellette helyet foglaló alkalmazottat nem igényel. Annak sem a józan ész, sem üzletpolitika alapján nem lenne értelme – a Kérelmező álláspontja szerint – hogy egy már működő pénzváltó – ahol tehát, a fentiek alapján állandóan jelen lévő valutapénztáros az üzlethelyiségben ott van – az üzlethelyiségében úgy helyezzen el automatát, hogy egyúttal mellette valutapénztáros is helyet foglal.

IV. A FELÜGYELET ÁLLÁSPONTJA

A Felügyelet nem ért egyet a Kérelmező álláspontjával az alábbi indokok alapján. A Hpt.-ben a Korm. rendelet megalkotására adott felhatalmazás elsődleges célja a pénzváltók biztonságos és ellenőrizhető működésére vonatkozó előírások megalkotása volt, ennek megfelelően a Korm. rendelet azokat az alapvető előírásokat tartalmazza, melynek nélkül egy pénzváltó nem működhet és amelynek kikerülhetetlen részét képezik a szükséges személyi és tárgyi feltételek. Ezen feltételek meglétének ellenőrzése történik meg az engedélyezési eljárás során.

A valutaváltó automata a pénzváltási folyamat során kiegészítő jelleggel működtethető olyan eszköz, amely az egyébként már engedéllyel rendelkező pénzváltó üzlethelyiségében bejelentés alapján működtethető. Arra a jogszabály a Felügyelet álláspontja szerint nem ad lehetőséget, hogy egy pénzváltó kizárólag pénzváltó automaták útján nyújtsa a szolgáltatását. A pénzváltási tevékenység ugyanis fogyasztóvédelmi szempontból érzékeny, nagy biztonsági kockázatot hordozó tevékenység, ezért a személyes jelenlét a pénzváltás garanciális eleme, figyelemmel az esetleges reklamációk, ügyfélpanaszok intézésére is. A helyszínen felmerülő esetleges problémák kezelésére az automata nem képes, így a személyes jelenlét fogyasztóvédelmi szempontból is mindenképpen indokolt. A Felügyelet álláspontja szerint a pusztán valutaváltó automata útján történő, valutapénztáros állandó jelenlétéhez nem kötött pénzváltási lehetőség kevésbé fontos szempont, mint a biztonságos működés iránti társadalmi igény. Mivel a hatályos jogszabályok nem teremtik meg a valutapénztáros személyes jelenléte nélküli biztonságos működés feltételeit, a Felügyelet álláspontja szerint a jelenlegi jogszabályi környezetben nem valósítható meg pénzváltási tevékenység kizárólag valutaváltó automata útján történő végzése. Ezt támasztja alá a Korm. rendelet 6. § b) pontja is, mely szerint a Felügyelet az engedély iránti kérelmet elutasítja, amennyiben a pénzváltó nem rendelkezik a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel.

A Felügyelet fenti álláspontját a Korm. rendelet egyes rendelkezéseinek nyelvtani és rendszertani értelmezése is alátámasztja, az alábbiak szerint.

4.1 Személyi feltételek

A Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése szerint pénzváltási tevékenység végzésére a Felügyelet ad engedélyt a szükséges feltételek megléte esetén. A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése sorolja fel azon dokumentumokat, melyeket az engedély iránti kérelem mellékleteként a Felügyeletnek be kell nyújtani. Ezek között kerülnek megemlítésre a szükséges személyi feltételek (3. § (1) bekezdés g) pont). A Korm. rendelet 5. §-a szerint a pénzváltási tevékenység végzéséhez mellékelni kell *„a valutapénztáros és valuta-ügyintézői képzés elvégzését tanúsító államilag elismert bizonyítványt, vagy 2003. december 31-ig megszerzett, korábban alkalmazási feltételként elfogadott bizonyítványt”* (Korm. rendelet 5. § c) pont), illetve *„a legalább alapfokú idegennyelv-ismeretet igazoló államilag elismert nyelvvizsga bizonyítványt”* (Korm. rendelet 5. § d) pont). Az 5. § ezen rendelkezése nem tartalmaz kivételt – így nem tartalmazza kivételként azt az esetet sem, amikor a pénzváltás kizárólag valutaváltó automata segítségével történik –, vagyis a valutapénztárosra vonatkozó előírások minden esetben kötelezően teljesítendő feltételnek számítanak.

4.2 Tárgyi feltételek

A Felügyeletre benyújtandó dokumentumok között kerülnek megemlítésre – a személyi feltételeken túl – a szükséges tárgyi feltételek is (3. § (1) bekezdés g) pont). A Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés a) pontja említi a *„pénzváltási tevékenység végzésére alkalmas üzlethelyiséget”*. Az üzlethelyiség értelmezésével kapcsolatban a Korm. rendelet 10. § (2) bekezdése, illetve a 13. § (1) bekezdése nyújt némi támpontot. A 10. § (2) bekezdése szerint: *„a pénzváltási tevékenységet közvetítő az (1) bekezdés a) pontjában említett feltétel meglétét az ingatlanra vonatkozó tulajdonjog és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető más, használati jog esetében a földhivatal által kiállított tulajdoni lappal, bérleti jog esetén bérleti szerződéssel köteles igazolni”*. A 13. § (1) bekezdése akként rendelkezik: *„ha a pénzváltási tevékenység végzésére szolgáló üzlethelyiségben egyéb, nem pénzváltási tevékenységet is folytatnak, az üzlethelyiségnek a pénzváltási tevékenység végzésére szolgáló részét el kell különíteni a más tevékenység végzésére szolgáló résztől”*. A Felügyelet álláspontja szerint ezen rendelkezések arra utalnak, hogy az önálló üzlethelyiség mindenképpen szükséges a pénzváltási tevékenység végzéséhez és az nem váltható ki egy kamerával felszerelt automatával.

A Korm. rendelet – Kérelmező által is hivatkozott – 13. § (2) bekezdése: *„az egyébként üzlethelyiséggel rendelkező pénzváltó kérelmére a Felügyelet indokolt esetben meghatározott időtartamra engedélyezheti a pénzváltási tevékenységnek az üzlethelyiségen kívüli végzését”* esetében a hangsúly a „meghatározott időtartamon” és az „egyébként üzlethelyiséggel rendelkező pénzváltón” van. Vagyis ebben az esetben a Felügyelet egy már engedéllyel rendelkező pénzváltónak ad engedélyt arra, hogy egy bizonyos meghatározott időtartamra a pénzváltó üzlethelyiségen kívül folytassa tevékenységét, amennyiben nyilatkozik a szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről. Az eddigi gyakorlat szerint ez főként különböző rendezvények alkalmával valósult meg, általánosságban 7 (hét) – 10 (tíz) napos időtartamra. A Felügyelet álláspontja szerint tehát ez a rendelkezés sem támasztja alá pénzváltó automaták önállóan történő működtetését, mert az engedélyezési eljárás során mindenképpen szükséges a tárgyi feltételek meglétének ellenőrzése.

4.3 Valutaváltó automata

A Korm. rendelet 10. § (6) bekezdése szerint: „*a pénzváltó a Felügyelet részére valutaváltó automata használatát bejelenti*”. Vagyis valutaváltó automata használata nem engedély, hanem kizárólag bejelentés-köteles. Mivel azonban maga a pénzváltási tevékenység a Hpt. 3. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenység, mely a Hpt. 3. § (4) bekezdése alapján kizárólag a Felügyelet engedélyével végezhető, a Korm. rendelet 10. § (6) bekezdése a Felügyelet álláspontja szerint kizárólag olyan módon értelmezhető, hogy amennyiben már engedélyezett pénzváltónál kerül sor valutaváltó automata felállítására, úgy abban az esetben elegendő a Felügyeletre történő bejelentés.

Mindezek alapján összegzésként elmondható, hogy a hatályos jogszabályok nem tartalmazzak arra vonatkozó garanciális szabályokat, hogy hogyan kell eljárni, ha a pénzváltó kizárólag valutaváltó automata útján végezné tevékenységét. Ezért jelenleg a Felügyelet álláspontja szerint nem alkalmazható olyan üzleti modell, amelyben pénzváltási tevékenység végzésére kizárólag valutaváltó automata útján kerülne sor.

Budapest, 2011. szeptember